

Aziz ve Muhterem Kardeşlerim!

Rabıta, lügatte: rabata-yerbutu kökünden ismi fail olup, birçok mânâda kullanılır.

Bu mânâlardan biri de;

“İki şeyi bir birine bağlayan âlâka” mânâsıdır.

Tasavvuf ehli ıstılâhında ise râbıta:

“Müridin, şeyhinin suretini tasavvur etmesi, onu hayâline getirmesi ve muhabbet ve hürmet kasdıyla (ibadet kasdıyla değil!) kalbini ona bağlaması”ndan ibarettir.

Büyük üstad Şeyh Fethullah Verkânîsî (k.s), Âdab Risalesinde şöyle buyurmuştur:

- Rabıta, hakikat itibarıyla; üstadının sırf işareti veya sırf onun rızasını bilmekle, hiçbir riyazet veya sıkıntı olmadan, cezbe ve tam bir muhabbet yoluyla, nefsinin şehvetini tamamen terk etmesi mümkün olacağı derecede, müridin kalbini üstadına bağlaması demektir.

Muhterem kardeşlerim, bundan anlaşılıyor ki, râbıta, aslında kemâl makamına ulaşmış bir mürşide olan samimî bir muhabbetir. Tâ ki, bu muhabbet sebebiyle mürîd, nefs-i emmarenin şehvet ve hastalıklarından kurtulabilsin...

Çünkü seven, sevdiğine itaat eder. Müridin, mürşidine olan hâlis muhabbetinden ötürü, kolaylıkla, hiçbir riyâzet ve meşakkat çekmeden ve çok kısa bir zamanda, onun bütün emir ve yasaklarına boyun eğeceği hususunda şüphe yoktur. İdraki en kâsır olanlar da bunu idrak edebilirler.

Yine anlaşılıyor ki, râbıta, maksûdun lizâtihi (asıl maksud) değil, bilakis, Allah'ın dışındaki her şeyi unutup, O'nda (c.c) fâni olması için bir vesiledir.

Mevlânâ Halid Zü'l-Cenâheyn (k.s), İstanbul'daki halifelerine yazmış olduğu bir mektubunda şöyle buyurmaktadır:

“Rabıta, müridi fena fillah olmuş kâmil mürşidinin ruhaniyetinden istimdat istemesinden ve onun sûretini çok hatırda tutmasından ibarettir. Tâ ki, böylece edebine dikkat edebilsin, huzurunda nasıl şeyhinden feyz alıyorsa, gıyabında da alabilsin. Kalbine huzur ve nur tam olarak gelebilsin ve o rabıta sebebiyle alçak ve çirkin işlerden geri durabilsin.”

Seyyid İbrahim Fasih (k.s) “Mecdü't-Talid” adlı kitabında şöyle diyor:

“Rabıta, şuhûd makamına ulaşmış olan şeyhe kalbi bağlamaktır. Şeyh oluk gibidir. Feyz, onunla râbıta yapan müridin kalbine akar. Şayet râbıtada bir gevşeklik olursa, şeyhin sûretini hayalinde tutmalıdır. Çünkü mürşidin sûretini hayalde tutmakla, şeyhin vasıf ve halleri müride geçer. Şeyhte fani olmak, Allah'ta (c.c) fani olmanın öncüsüdür. Şayet şeyhin sûreti hayalde hazır haldeyken bir sekr (manevi sarhoşluk) ve kendini kaybetme hâli hâsıl olursa, artık şeyhin suretini

terkeder ve o hale yönelir. (çünkü rabita o hâl için vasıtaadır. Maksat hâsıl olunca, vasıtaya gerek yoktur.)”

Rivayet olunur ki, şeyhlerimizin şeyhi Şah-ı Nakşibendi'nin (k.s) müridlerinden biri râbîta ile meşgulken ve şeyhin sûretine teveccüh etmişken, gaybet yani kendini kaybetme ve fena haliyle karşılaştı. Fakat bu hâle iltifat etmeyerek şeyhine râbîtaya devam etti. Buna vâkîf olan Şah-ı Nakşibendi (k.s):

- Beni bırak. Gaybet (fena) ile meşgul ol. Çünkü Allah'tan (c.c) başka her şeyin zihinden silindiği fena zamanı, vusûl ve şuhûd (ulaşma ve kalp gözüyle Allah'ın nurunu görme) zamanıdır, buyurmuştur. (Mecdü't-Talid)

Aziz ve Muhterem kardeşlerim!

Şu iyi bilinmelidir ki, mürşid, Allah'a ulaşmış ve mümkün olduğu kadar Resûlullah'ın (s.a.v) sünnetine tâbî olan kâmil bir zat olmadıkça, râbîta, müride bir fayda vermez. Çünkü nâkıs yani kâmil olmayan kişiye yapılan râbîta fayda değil, zarar verir. Mürşid daha kendi nefsinin ıslah edememişken başkasını nasıl ıslah edebilir? Sünnet-i Seniyye ile kendisi amel etmezken, ona râbîta yapmanın nasıl amel ettirebilir?

Râbîtanın Delili:

Râbîtanın meşruluğu kitap ve sünnet ile sabittir. Yüce Nakşibendi tarikatında râbîta, temel ve çok önemli bir direktir. Daha önce zikrettiklerimizden de anlaşılacağı üzere râbîta; nasıl ki Allah için sevmek ve O'nun sevgisine ve O'nun zikrinde müstağrak olmaya vesile ise, bir yönden de manevî ve rûhî bir sohbetir. Bütün bunlar (Allah için sevmek, O'nun sevgisini kazanmak, zikrinde yok olmak ve mânen sohbet etmek) ise, talep edilen ve dînen rağbet edilen şeylerdir. Kitap ve Sünnet'le sabittir.

Cenâb-ı Mevlâ (c.c) yüce Kitabımızda şöyle buyurmuştur:

“ Ey îman edenler! Allah'tan korkun ve sâdıqlarla beraber olun” (Tevbe- 119)

Sâdâtımızın büyüklerinden Şeyh Ubeydullah Ahrâr (k.s) bu âyeti tefsir ederken şöyle buyurmaktadır.

- Sadıqlarla beraber olmanın iki mânâsı vardır: Sûreten ve mânen beraberlik. Sûreten beraberlik; sâdk ehli insanlarla beraber bizzat oturmak ve onlarla arkadaşlık yapmaktır. Tâ ki onlarla oturup kalkmaktan dolayı, onların güzel sıfat ve ahlâkının nurlarıyla kişi, batınını nurlandırır. Mânen beraberlik; vasıta ve vesile olmayı hak etmiş olan ehlullahın batınıyla râbîta yapmaktır. Sohbet sadece yüz yüze ve göz göze beraberlik olarak sınırlandırılmaz. Bilakis, musahabenin yani arkadaşlığın devamlı olması gerekir ve vasıtanın devamlı onun nazarında olabilmesi için de “sûret”i aşp, “mânâ”ya geçmesi gerekir. Şayet bu mânevî sohbe devamlı riayet edilirse, müridle mürşid arasında bir münasebet olur ve müridin gizli hâli ile mürşidinki aynı olur. Böylece bu vasıta sebebiyle aslî maksad hâsıl olur”

Allah Teâlâ buyuruyor ki;

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun; O’na vesile arayın ve O’nun yolunda cihad edin. Umulur ki felaha erersiniz” (*Maide, 35*)

Muhterem kardeşlerim, vesile, kendisiyle maksuda ulaşılan her şeydir. Allah’a ulaştıran yani O’nun rızasına kavuşturan en yakın vesile Resûlullah (s.a.v) ve onun Allah dostu olan varisleridir.

Râbita, bu zâtların hâllerini râbita yapan kişiye vesiledir. Onların hâlleri de Allah Teâlâ’ya ulaşma hâlidir.

Yine Cenâb-ı Mevlâ (c.c) buyuruyor ki;

“ Ey habibim! De ki; Siz Allah’ı seviyorsanız, bana tabi olun (uyun) ki, Allah’da sizi sevsin.” (*Âl-i imran, 31*)

Demek ki ittiba yani tâbi olma Allah’ın (c.c) muhabbetine ulaşma sebebidir. Bu ittiba sözle, fiille veya hâl ile olur. İşte bu üçüncüsü, râbitadır. Bu konuda hadisler çoktur.

Ebû Musa el-Eş’ari’den (r.a) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Sâlih ve kötü arkadaşın misali, misk satıcısıyla, demirci misali gibidir. Misk taşıyanla arkadaşlık edersen, ya sana biraz misk ikram eder veya satar, yahut hiç olmazsa burnuna güzel koku gelir. Şayet demircinin yanında olursan, ya üzerine ateş sıçrayıp elbiseni yakar, ya da kötü koku koklarsın.” (*Müttefekun’aleyh. Mesabihu’s Sünne c. 3, s. 378*)

Efendimiz’in (s.a.v) buradaki “burnuna güzel koku gelir” sözü zahiri koklama mânâsında değil, mânevî bir haz ve huzur mânâsındadır. Çünkü sâlih insanların güzel kokması demek, onların yanında huzur hissedilmesi demektir. Zira her güzel koku süren kişi sâlih değildir. Her sâlih kişi güzel kokmayabilir. Demek ki, buradaki koku yaymaktan maksat, etrafa huzur yaymak mânâsındadır. Ve bu huzur, ancak sâlih insanlarla ya zahiren veya mânen beraber olmakla hissedilebilir. (zahiren musahebe –arkadaşlık- yoluyla, manen ise râbita yoluyla..)

İşte, tarikat ehli arasında “nisbet kokusu” denilen şey yani huzur diye tabir ettiğimiz bu mânevî kokudur. Kâmil, mükemmil bir mürşide tam bir sıdk ve İhlâs ile bağlı olan birçok mürid bu kokuyu alır.

Muaz b. Cebel’den rivayet edilen hadis de râbitanın delillerindendir. Resûlullah (s.a.v) bir hadîs-i kudsîsinde, Allah’u Teâlâ’nın şöyle buyurduğunu söylemiştir:

“ Benim için birbirini sevenlere, benim için oturanlara, benim için birbirini ziyaret edenlere ve benim için verenlere benim muhabbetim vaciptir (yani illa ki ben onları severim) ” (*M. Sünne, 3892*)

Diğer bir rivayette, Cenâb-ı Mevlâ (c.c) buyurmuştur ki;

“ Benim için birbirini sevenlere nurdan minberler vardır ki, onlara nebi ve şehidler gıpta ederler” (*Tirmizî, Muvatta, M. Sünne, 3896*)

H.z. Enes'ten (r.a) rivayet edilen bir hadîs-i şerifte Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“ Üç özellik vardır ki, onlar kimde bulunursa, o kişi îmanın tadını almış demektir.

1. Allah ve Resûlü'nün o kimseye diğer her şeyden daha sevgili olması,

2. (Daha önceden) sevmediği bir kişiyi sırf Allah rızası için sevmesi,

3. Ateşe atılmak nasıl hoşuna gitmiyorsa, Allah onu kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmekten de o derece tiksinişi.” (Müttefekun Aleyh, *Riyâz 'us Sâlihîn*, 375)

Müridi şeyhine bağlayan râbîta, işte Allah rızası için olan bu samimî muhabbetin ta kendisidir. Çünkü mürşid, müridin Allah yoluna yönelmesine vesiledir. Nice isyankârlar Sâdatımızın (k.s) nefesinin bereketiyle Allah'a yönelmişlerdir. Nice açıkça günah işleyen fasıklar onların söz ve sohbetleriyle itaatkâr ve sâlih insanlardan olmuşlardır.

İşte bütün bunların sebebi, mürid ve mürşid arasındaki muhabbetin ağır basmasıdır. Bu muhabbet sebebiyle mürid nefsinin hevasını yani isteklerini terk eder ve mürşidinin isteklerine uyarsa, en kısa zamanda taat ve takva ehli olur. Elhâmdulillah Allah'ın (c.c) fazlı ile ben bunları hem kendim, hem de başkaları üzerinde tecrübe ettim. Sözümüze Allah (c.c) şahittir. O (c.c) bize kâfidir ve ne güzel vekîldir.

Büyük üstad allâme Şeyh Hüseyin el-Hâlîdî (k.s), (er-Rahmetü'l Habita) adlı kitabında râbîta hakkında şöyle buyuruyor:

“ Râbîta, muhabbet vechi üzere kalbi bir şeye bağlamaktır. Bu bazen övülen, bazen zemmedilen ve bazen de mubah olan bir bağdır. Çünkü bu sevgi bağı ya emredilir, ya emredilmez.

Şayet emrediliyorsa, övülendir (Allah ve Peygamberini sevmek ve onun yoluna yaklaştıran şeyleri sevmek gibi.).

Emredilmiyorsa ya yasaklanıyordur, ya da yasaklanmıyordur. Şayet yasaklanıyorsa, bu zemmedilir (haramları ve mekruhları sevmek gibi. Mekruhlardan dolayı azap terettüb etmezse de îtâb yani azarlama vardır).

Şayet yasaklanmıyorsa, bu mubahtır (insanın fitrî olarak evladını, akrabasını sevmesi gibi..)

Övülenler, vâcib veya mendup; zemmedilenler haram veya mekruhtur, mubah zaten malumdur”

Buradaki yasaklanmıyorsa sözü üzerinde biraz duralım.

Her insan, kalbi mutlaka bir şeylere bağlıdır. Şayet münkir (rabbini inkâr eden kişi) biraz (gafletten) uyansa, inkâr ettiğiyle yaptığığın aynı şey olduğunu görecektir. Hem yapıyor, hem de yok diyor. İnkâr edilemez ki, Allah'a karşı bu kötü bir edeptir.

Yine biraz aklını başına toplasa, bu çok şiddetli gafletinden ötürü, bilmeden onu helâka götüren bu beladan kurtulmanın kesinlikle lâzım olduğunu da bilecek.

Muhterem kardeşlerim bunu şöyle açıklayalım:

O (münkir) namaza durup tekbir aldığı anda aklına bir sürü fikir ve evhamları getiriyor. Rabbinden yüz çevirip kendini unutup.

“Onlar, Allah’ı unuttular. Allah da onlara kendilerini unutturdu” (*Haşır, 19*)

Ya arsasını, ya mülkünü, ya işini, ya ailesini veya çeşit çeşit meseleleri düşünüyor. Namaz boyunca bunlarla meşgul oluyor. Oysa şeytan onu namazdan boş bir şekilde çıkartmak için bunları onun kalbine atıyor. Fatiha okurken “Yalnız sana ibadet ederiz” diyor. Fakat böyle derken zihnindeki mâbuduna veya gözünün önünde râbîta yaptığı şeye yöneliyor. Selâm verinceye dek böyle devam ediyor. Selâmı verir vermez de râbîtayı inkâr başlıyor. Oysa o inkâr ettiği râbîtayı, onun içinde bulunduğu gafletten kurtulup, namazlarında Allah’a yönelmek ve huzurlu bir kalple O’nu zikretmek için belirli bir vakitte ârif olan âlimlerim yaptığını bilmiyor. Râbîta bizzat murâd değil; bilakis başka şeyin husulü için yapılan bir vesîledir.

Muhterem kardeşlerim Cenâb-ı Mevlâ buyuruyor ki;

“Ey İman edenler! Allah’tan korkun ve O’na (ulaştırarak) vesileyi arayın” (*Maide, 35*)

Vesile, sâlih amellerle olur. Ameller ise ancak ihlâs ile yapılırsa, sâlih olur. Karışıklıklar ve gafletlerden kurtulmadıkça ise ihlâslı olmaz.

Biz tecrübeyle biliyoruz ki, râbîta yaptığımızda amellerimiz gaflet bulanıklıklarından kurtuluyor. Râbîta da gafleti yok eden vesilelerdendir. O hâlde onunla meşgul olmak, bu yolun en mühim âdabındandır. Çünkü gafletten kurtulmak çok önemlidir. Gafleti aşmak, bütün saadetlerin anahtarıdır. İbadetlerin ruhu huzurdur. Gaflet giderildiği ân, Allah’ın rahmeti iniverir. Müridin başına bir manevî hâl gelip mürşidine ihtiyacı olduğunda, kalbiyle onun yanında olduğunu düşünür ve hâlini ona arz eder. Zâhirî dil ile değil, kalp diliyle ondan sorar. Şeyhin ruhaniyeti de ona bu hâlin mânâsını ilham eder. Bu hâlin mürîde kolaylaşması, kalbini mürşidine bağlamakla olur.

Rabîta Çeşitleri:

- 1) Huzurî râbîta,
- 2) Gıyabî râbîta,
- 3) Akşam râbîtası,
 - a) Suverî râbîta,
 - b) Manevî râbîta.

1) Huzurî Râbîta

Mürîd, şeyhinin huzurunda şu şekilde râbîta yapar:

Şeyhinin huzurunda mürîd, kendini tahtında oturmuş cömert, bir sultanın karşısında duran fakir gibi düşünür. Sanki onun kalbi dilenenin kesesi gibidir. Onu açar ve bizzat şeyhinin önüne koyar. Hayâline değil, çünkü o hazırdır, hayâle ihtiyaç yoktur. Ve şeyhinin vereceği şeyleri bekler. Şayet o anda mürîdi mahv, şuhud, kalbî ızdırıp veya bunlara benzer bir nevi hâl arız olursa (nefis karışacağından korkmadığı sürece) daha fazlasını talep etsin. Şayet nefis karışmasından korkarsa, bu hâl ile iktifa etsin.

Eğer hiçbir hâl vâkî olmazsa, bilsin ki; en büyük fayda istimdat istemektir. Şeyh cimri de değildir, aciz değildir. Fakat her şey belirli bir vakte kadar rehinlidir. Bununla beraber mümkündür ki bu istimdat sebebiyle o müride (faziletli ve büyük insanların özelliği olan) muhabbet hâsıl olabilir. Şayet müridin nefsi bununla ikna olmazsa ve menfaat görmesinin imkânsız ve haram olduğunu düşünürse, kusuru kendi nefsinde bilsin ve nefsinden de amellerinden de, kemâlatından da beri olsun (hiçbir şeyi görmesin). Onun hakkındaki ezeli yardım ve inayete baksın. Yüce isteklerini, sırf Cenâb-ı Mevlâ'nın (c.c) fazlından ve kendi kabiliyetine bakmaksızın sırf şeyhinin himmetinden istesin. İsteklerinin husulünden de ümidini kesmesin. Çünkü Allah (c.c) her şeye kâdirdir. Üstad ise Allah ile kul arasında vasıta olmaya yakışır ve lâyıktır.

Nerede ümit kesmek, nerede imkânsızlık? Zira Rabbu'l-Âlemin (c.c) buyurmuştur ki:

“Bizim yolumuzda cihad edenleri elbette yolumuza eriştireceğiz. Allah, mutlaka iyilerle beraberdir.” (*Ankebut, 69*)

Yine buyuruyor ki:

“Kim de âhireti diler ve mü'min olarak ona (ahirete) yaraşır bir çaba ile çalışırsa; işte bunların çalışmaları makbuldür.” (*İsra, 19*)

2) Gıyâbî Râbita

Hatme yapılırken yapılan râbitadır. Mürid, üstadının huzurunda olduğunu düşünür ve hatme başlamadan evvel vukûf-u kalbî ve huzûr-u kalb için ondan yardım ister. Hatme kıraati bitip duâ başladığında ise, adları okunan Sâdât-ı Kirâm'ın ervâhının (ruhaniyetlerinin) muhabbet, marifet, sabır, eziyetlere tahammül, dünyayı terk vs. yüce mertebelerine lâyük bazı manevî hediyelerle geldiklerine yakînen inanmalıdır ve bilmelidir ki; bu hediyeleri dağıtan kişi bizzat şeyhidir.

Çünkü o hatmenin okunmasına sebep olan, şeyhidir. Hatme okunması da çeşitli faydalara kavuşmak içindir. Durum böyle olunca yani mademki bizzat üstad o hediyeleri dağıtıyor o hâlde bu gelmiş hediyeleri talep etmelidir.

3) Akşam Râbitası

Akşam namazı ile yatsı namazı arasında ve gözlerin kapalı olduğu hâlde başka zamanlarda yapılan râbita, “suverî ve mânevî” olmak üzere iki kısma ayrılır.

a) Suverî Râbita

Şeyhinin mübârek yüzünü gözünün önüne getirmektir. Şeyhinin yüzünün ayın on dördündeki dolunay gibi parladığını, bir ışık şeklinde feyizlerin ondan gelip, kendi kalbine aktığını ve o nûrun bütün vücuduna yayıldığını düşünmektir. Râbitadan fayda gören bazı şahıslar, şeyhinin sûretinin başı üzerinde olduğunu ve diğer cesedinin kendisini bir elbise gibi örttüğünü

görüp, ışığın, şeyhin alnından çıkıp, kendi kalbine girdiğini ve diğer letâife, daha sonra da tüm bedenine dağıldığını düşünür.

Kalbe havâtır yani vesvese ve kötü fikirler geldiği zaman veya kalbi sıkıştıran ve zikirden meneden bir acziyet ârız olduğunda yâhut müridin gözünde şeyhin azâmet ve heybeti kaybolduğunda bu (ikinci) türlü râbîta çok faydalıdır.

Bazen râbîta, sereyân şeklinde olur. Yani sanki üstadı, müridin bütün bedenine sirayet etmiştir ve mürid, kendisini şeyhinin zarfı ve râbîtanın mekâmı olarak görür.

Bazen ise mürîd kendisini yok bilip, üstâdının ta kendisi olarak ve onunla bir bütün olmuş olarak görür.

Bu son iki şekil râbîta, mahv tabiatlı kişilerde muhabbet çokluğundan meydana gelir.

b) Manevî Râbîta

Sûretten, nûrâniyetten ve insan duyu organlarının idrâkinden mücerret yani soyutlanmış olarak büyük bir keyfiyet görmektir. Bu sırf kalbin idrâk ettiği bir mânâdan ibarettir.

Manevî râbîta çeşitlerinden biri de, üstâdın kemâlâtının müride zâhir olmasıdır. Mürîd her şeyde şeyhinin tasarrufunu görür. Emir veya yasaklarını hatırlar ve emirlerini yapıp, yasaklardan kaçmaya çalışır.

Çoğu zaman üstâdını, onun evlatlarını, sofilerini, evini ve köyünü hatırlayıp muhabbetle, esef ve üzüntüyle, ayrılık hasretiyle ve kavuşma arzusuyla kalbi yanarak onu düşünür.

Râbîta-i suve-înin neticesi muhabbet, râbîta-î manevînin neticesi ise ihlâstır.

Bazen suverî ve manevî râbîta birleştirilir. Şöyle ki; büyük bir mânâ içeren bir sûret düşünmek. Meselâ şeyhinin sûretini, ay gibi bir şekilde azametli olarak düşünmek gibi. Manevî râbîtanın bir çeşidi de müridin, yolda yürürken, yemek yerken ve günahla karşı karşıya geldiğinde üstâdını kendisinin yanında görmesidir. Helâya giderken şeyhinin cihetine riayet etmeli ve oraya doğru yönelmemelidir. Kible ciheti hakkındaki hükümleri, onun hakkında da uygulamalıdır. Uyku anında ayaklarını onun cihetine doğru uzatmamalı, otururken sırtını onun tarafına dönmemelidir.

Râbîtanın mühim olduğu zamanlardan biri de uyku zamanıdır. Sofi yatarken ve kalkarken şeyhini başucunda hazır düşünür. Namaza başlamadan, âlimlerle ve şeyhiyle otururken, sohbet ederken hep şeyhini yanı başında düşünür. Ta ki hiçbirinden etkilenip ihlâs ve muhabbeti eksilmesin.

Bütün bu râbîta nev'ilerinden maksat hakikatte Cenâb-ı Mevlâ'dır (c.c). Çünkü mürşid, vasıta ve vesiledir. Maksûd olan Allah'tır (c.c). Fakat huzur ve zikir çoğu kere işin başında hâsıl olmadığı için, müride râbîta emrediliyor. Ta ki bu râbîta sebebiyle huzur-u zâta ve zikr-i dâimiye

ulaşsın. Demek ki râbıta “vesile”dir. Cenâb-ı Mevlâ’yı (c.c) devamlı zikretmek suretiyle huzur hâlinde olmak, asıl maksuddur. Allah (c.c) her şeyi en iyi bilendir.